

Budapest szíve

(Rogánföldi anziksz)*

Orzó Emília emlékének

Budapest szívében lakom. A szívének is a szívében. A szív-csakrában, hiszen a szív-csakra a csakrarendszer középpontja, mondhatni szíve. Minden szeretet, szerelem, gyengéd érzelm otthona. Itt lakni, szinte túlzás, pláne annyi éve. A Belvárosban lakom, a legbelsejében. Bélváros. Darmstadt.

(*Versengő villamosok, lángoló tető*) Itt, a Belvárosban mindig történt-történik valami. Kisgyerekként az ablakpárkányon álltam, anyámmal a hátam mögött: azt játszottuk, melyikünk találja el, az Erzsébet-híd felől, vagy a Kossuth Lajos utca felől jön-e előbb villamos. Amikor Pest ostroma véget ért, de Budán még javában tartottak a harcok, Thököly úti rejtékhelyünkről, Slachta Margit zárdájából az egyik első utunk a tavasszal elhagyott otthonunkba vezetett. Az aranyos házmester néni elmondta, a lakáskeresőket azzal riasztotta el, az üresen álló lakás annyira poloskás, hogy egyetlen éjszakát sem bírának ott nyugodtan aludni. Így a lakás bámulatosan sértetlen állapotban vészelt át az ostromot, pedig a ház legfelső emeletét bomba sodorta el. Az ablakhoz szaladtam, abban a pillanatban gyulladt ki a szemben lévő hatalmas ház (mindig csak királyi bérpalotaként hallottam emlegetni), tornyos-cirádás teteje. A távolból a hatalmas lángok inkább lenyűgözőek voltak, mint félelmetesek. Tíz évvel később látcsővel kukkoltam a házat, egy nő tavasztól őszig melltartó nélkül napozott az erkélyén. Újabb tíz év múlva újjáépült az Erzsébet-híd, egy darabig ismét figyelhettem volna, melyik irányból érkezik hamarabb villamos. De ez akkor már kevésbé bilincselte le.

(*A rendőr és a jogállam*) Szabályosan átkelni a téren a Petőfi Sándor utcánál vagy a Váci utcánál lehetett, aluljáró akkor még nem volt. A két zebra között tetemes a távolság: akik a Kígyó utca felől a Veres Pálné utca felé igyekeztek, vagy fordítva, azok a Szabad sajtó út torkolatánál mentek át. Pontban fél kettőkor, egy rendőr állt meg a szemközti járdán, és büntetni kezdte a szabálytalanul közlekedőket. Messzire nem jutott, mert az emberek pillanatok alatt észrevették, hogy a rendőr bírságol, és dühöngve-káromkodva elindultak a zebra felé. Fél óra múlva a rendőr is megunt az álldogálást, vagy így volt előírva a napi munkarendjében, hátat fordított, és arrébb ment. Abban a pillanatban a járókelők ismét sűrű sorokban özönlöttek át a tiltott helyen, akkor már a rendőr nem törődött velük, ők sem rendőrrel. Elgondolkoztam a jogállam természetén. Nemcsak akkor hibádzik a jogállam, ha a hatalom önkényesen meggátol valamit, ami egyébként nem tilos, hanem akkor is, ha a szabályait hol be kell tartani, hol nem. Fel is hívtam az Élet és Irodalom szerkesztőségét, hogy szívesen írnék a történetből egy kis cikket. – Nagyon jó – mondta Mezei András, az illetékes rovatvezető. – Csak ne rendőrrel írd meg, hanem, mondjuk, házmesterrel. – De hát a házmester nem bírságol – feleltem elképedve. – Írd azt, hogy egyszer 9-kor zárja a kaput, máskor meg 11-kor. Ehhez persze nem, volt kedvem. A Beszélő megindulásáig nem is igen kísérleteztem vele, hogy publicisztikát írjak. A közelmúltban aztán rá kellett jönnöm: Mezei a jövőbe látott.

(*Városrendezés*) 1975 januárjában, alighogy az első gyerekünkkel hazaérkeztünk a kórházból, hatalmas döndülés rántott az ablakhoz: a ház megingott, mintha földrengés rázta volna meg. Ekkor kezdték belevetni a tér földjébe az acél oszlopokat, amelyek a 3-as metró állomásának és a két másik aluljárónak a falát alkották. – Azt hiszem, attól nem kell tartanunk, hogy a gyerek

* Rövidítve elhangzott a Beszélő *Hovatovább* című kulturális fesztiváljának felolvasó estjén.

élményszegény környezetbe került – mondtam a feleségemnek. Összenevettünk, és azt is tudtuk, hogy a sok kérdés között, amelyeket a Kádár-rendszer rendre megold, hamarosan eljön a zebra-kérdés megoldásának a pillanata is: nem lesz se zebra, se rendőr. Ha kész az aluljáró, azon át kell közlekedni, az aluljáró lépcsőjén kell majd fel-le hurcolnunk a gyerekkocsit. Az autók viszont száguldhatnak.

Egy évvel később a városrendezés már a lakásunkig ért. Eredetileg, tudomásom szerint, üzletsort terveztek ide: áttörve a házakat a Párizsi udvartól a Vörösmarty térig egy nagyrészt fedett utcát alakítottak volna ki a Váci utca és a Petőfi Sándor utca között, boltokkal, kávézókkal. A terv komolyságát jelzi, domborított rézlemezekkel fedett, sínen mozgó kétrészes kaput állítottak fel: ez lett volna a belső utca reprezentatív, éjszakára zárható bejárata. Mire elkészült valaki rájöhetett, hogy a kapunak semmi értelme sincs: a Párizsi udvart éjszakára amúgy is zárják, nappal pedig a gördülő kaput is nyitva kell tartani. Zár nem is került a díszes létesítményre soha. Ennél az építkezésnél minden utóbb derült ki. A száz éves Párizsi udvar mai, leromlott állapotában is gyönyörű, ahogy lenyűgöző a föléje magasodó hatalmas ház is, az egykori Belvárosi Takarékszövetkezet végű hegyesszöveget formázó, zománcozott, vörös Zsolnay-téglával borított épülete a Ferenciek tere és a Petőfi Sándor utca sarkán. Egy hozzáértő úgy találta, a Párizsi udvar padlóburkolata megrongálódott, meg nem is eléggé korszerű. Légkalapáccsal estek neki, már a terület harmadát feltörték, amikor valaki elolvasta a jól látható módon elhelyezett márkajelzést: a burkolat a világhírű Villeroy & Boch gyár terméke; a különleges formájú mozaiklapokat a Párizsi udvar számára tervezték. A burkolat elpusztított részét színes, szocialista járólapokkal pótolták – harmincegynéhány év alatt azt is meg lehetett szokni. A passzázs kedvéért megszüntették a Párizsi udvar melletti ház kapuját, azóta ebbe a házba is csak a Párizsi udvaron át lehet bejönni. A kapuval együtt eltűnt a bejáratot ketté osztó, népi motívumokkal díszített, vörös kerámiaoszlop, amelyet 1938-ban tervezetett a ház alsó két szintjét elfoglaló Lipcsey divatház tulajdonosa. A mahagóni liftszekrényt már egy korábbi tatarozáskor bádogra cserélték ki. A ház igen szerény kinézetű új kapuját nem lehetett kinyitni, mert a lépcső belógott az amúgy is zsebkendőnyi előtérbe. T. úr, az építésvezető egy percig sem habozott. Pillanatok alatt szétverette az Alpár Ignác tervezte, s így műemlék jellegűnek minősített ház lépcsőjének alsó szakaszát, és egy lépcsőfokkal rövidebb betonlépcsőt öntetett a helyére.

(Az építésvezető) T. úrral azért kerültem a kellesénél bizalmasabb viszonyba, mert a lakásunkban is átalakítást terveztünk. Időközben megszületett a második gyerek is, módosítanunk kellett a szobák beosztását. A lakók számára váratlanul megkezdődött passzázs-építés keresztezte a családi építési tervet. Az építésvezetőt kérdeztem meg, mikor tudjuk behozni a házba a lakásátépítéshez szükséges anyagot. T. úr nem kertelt. – Ha engem bíz meg – mondta –, ott lesz az anyag, amikor kell. Ha más csinálja, nem ígérhetek semmit. Ekkor kellett volna sarkon fordulnom. De arra gondoltam, az egy évre tervezett építkezés el fog tartani kettőig, márpedig az világos volt, hogy amíg a házban T. uralkodik, addig az akarata ellenére egy talicska téglát sem lehet felhozni a lakásunkba. T. úr maszek munkavállalóként is igazi szocialista építésvezetőnek bizonyult. A két hétre tervezett munka majdnem két hónapig tartott. Azt állította, hogy a villanszereléshez is ért, a lakás több napra sötétbe borult. A konyhát, az előszobát törmelékhalomok lepték el. T. úrral mégsem az volt a legnagyobb baj, hogy slendrián módra dolgozott, hanem az elképesztő gátlástalansága. Elkottyintottam, hogy egy villanybojlert akarok venni. Az anyósánál ott áll egy bojler, vágta rá nyomban, régebben vette, de sosem használta, vegyem meg azt, a bolti árnál valamivel olcsóbban adja. Nem nagyon tetszett az ajánlat, de összeveszni se akartam T. úrral, az építkezés még szinte el se kezdődött. – De akkor nincs rajta garancia – mondtam, hogy kibújjak a vásárlási kényszer alól. – Írok én garancia-levelet, ha két éven belül meghibásodik, megjavítom, vagy veszek helyette egy újat. Ez meggyőző, ilyet csak

nem ír alá, aki bóvlit árul. Felszerelte a bojlert, kifizettem, aztán néztem meg közelebbről: bontásból származó húsz éves darab volt. T. úr jól blöffölt: a két évet még éppen kihúzta a portékája. Amikor sok évvel később liberális elvbarátaim koalícióra léptek Horn Gyulával, az ellenvetéseket pedig a meggyőző koalíciós szerződésre hivatkozva háritották el, T. úrról kezdtem beszélni. Nézték rám, mint egy eszelősre: – Ki az a T. úr? – T. úr olyan ember – mondtam –, aki bármilyen kötelezvényt aláír, mert szent meggyőződése, hogy betartani egy megállapodást csak akkor kell, ha erővel rá tudják kényszeríteni. Meg fogjátok látni, Horn Gyula egy év múlva már emlékezni sem fog a koalíciós szerződésre. T. úrtól végül sikerült megszabadulnom. Az SZDSZ-nek viszont ott maradt Horn Gyula, mentek tovább együtt a megkezdett úton. A Kígyó-udvarnak elnevezett passzázs végül elkészült, fedett utca azonban nem lett belőle. A plafont műanyag álmennyezet borította, a falakat fekete gránitlapok. Ezeket kezdetben összefirkálták, utóbb össze is törték. Heltai Jenő Cirillországában a koronából kilopott drágaköveket előbb színes üveggel, aztán színes fadarabokkal, végül színes krétával helyettesítik. A Kígyó-udvar díszes tüköroszlopának bezúzott tükreit zöldre festett fatáblák pótolják. Aki beléjük néz, megláthatja bennük a múltat s a jövőt.

(Kádár sétái) A Párizsi udvart a milánói La Galleriához szokták hasonlítani, a mozaikpadló meg az üvegtető jogossá is teszi az összehasonlítást. Csak hát a milánói galéria négy emeletén üzletek, éttermek, kávézók sokasága helyezkedik el, mint mostanában mifelénk a plazákban. A Párizsi udvarban a vendéglátó-ipart egyedül a Piccolo drinkbár képviselte. Egyszer beültünk hármasban, valamennyien F- (Figyelő) dossziés személyek. Néhány perc múlva rendőrök rontottak be, egyenesen a mi asztalunkhoz léptek. Nyilván a Párizsi udvar bejáratánál hajnaltól késő estig ott ácsorgó követőemberek jelezték, hogy a Piccolóban illegális találkozó zajlik. Már rég megtanultuk, hogy a lépcsőházba se menjünk ki személyi nélkül, az igazolványaink rendben voltak. A rendőrök tanácstalanul néztek egymásra, a vállukat vonogatták, aztán elmentek. A létező szocializmus halódott. Egyszer napokon át takarították, csiszolták a Párizsi udvar padlóját és falait. Az új idők jeleként Kádár János nem Angyalföldre, nem is a barcsi Vörös Csillag termelőszövetkezetbe látogatott el, hanem a Párizsi udvarba, a sétáló utcává alakított Váci utcába és Demján Sándor szocialista butikhálózata, az S-modell egyik boltjába. Ha már ott ment el a kapu előtt, hozzánk, azaz a Beszélő szerkesztőségébe is benézhetett volna, akkor a sétája biztosan bekerül a világlapokba. Így csak a hazai sajtó lelkenedett, hogy az első titkár meg a Politikai Bizottság tagjai a 2-es villamoson utaztak a Jászai Mari tértől az Erzsébet-hídig, mintha csak emberek lennének. Kádár utóbb a főfőnököt, Gorbacsovot és Rajszát is a Váci utcába vitte sétálni. De a rendszeren már ez se segített.

(A Kígyó-udvar lakói) Az új rendszer bagóért eladta a bérlőknek a lakást, amelyben laktak. Az ingatlanspekulánsok megvették az újsütetű öröklakásokat, a környékeliek pedig szidalmazták a *nyerészedőket*, (a hajdani Kék fény kedvenc szava), hogy a félmillióért megvett lakást pofátlanul tizenöt millióért adták tovább. Néhány ingatlanspekuláns ráfázott: nem tudták eladni a hamarjában, hitelből vagy közpénzből megvett épületet. A város egyik legértékesebb utcájában húsz éve áll üresen egy ház, a kapuja rácsánál az állatkerti elefántketrecen sincs különb. A munkanélküliek éheznek, a tejet meg a kávé vizont a tengerbe öntik, a halak hamarosan tejeskávé reggelizhetnek. Ezt Bálint György írta az 1929-ben kezdődött világválság idején. Az üres lakások szomszédságában a belvárosi passzázs megtelt hajléktalanokkal. A Párizsi udvarban csak a műemlék-telefonfülkékben rendezkedtek be néhányan, a Kígyó-udvar ellenben igazi tömegszállássá alakult. A Párizsi udvart mindkét oldalon rácsok zárják, azokon át szabadon jár a szél. A Kígyó-udvar védettebb, jobb alvóhely, a forgalom is kisebb, a zezugokban nappalra diszkrétan el lehet rejteni a vásott matracokat, szakadt takarókat. A társasházi közgyűléseken minden alkalommal elhangzott, micsoda veszélyt jelentenek a ház lakói számára a hajléktalanok.

Kőszeg Ferenc

A leghangosabban – mert az élet ugye bonyolult – a házban lakó egyetlen cigány házaspár férfi tagja agitált ellenük. Valahányszor találkoztunk a lift előtt, és elég gyakran találkoztunk, mert én későn este értem haza, ő meg akkor jött meg a hófehér pincsijével az esti kutyasétáltatásból, elismételte, ezt a botrányt már nem tűri tovább, az ÁNTSZ-nél fog bejelentést tenni, hiszen ezek a mosdatlan, bűzös alakok az egész házat megfertőzhetik. Járvány nem tört ki, de egy éjszaka géppisztollyal megsorozták a drinkbár üvegfalát. A tettes aligha a hajléktalanok közül került ki. De a bár amúgy is halódott. Pedig kísérleteztek újításokkal, esténként a pódiumon csinos lányok vetkőztek. Az üveglablakokat nem sikerült teljesen elfüggönyözni, a műsor idején bábész csoportok gyűltek össze előttük. Bent a bárban kevesebben voltak. Az önkormányzat ragaszkodott hozzá, hogy este tízkor lezárják a Párizsi udvar mindkét kapuját, márpedig egy éjszakai szórakozóhely nem csukhat be az éjszaka kezdetén. A sortűz végleg betett a Piccolónak, a célja is ez lehetett.

(Vissza a zebrát!) A piac szabadsága töredezetten, egyenetlenül hozta meg a piac fellendülését. A XIX. század utolsó harmadában létesült belvárosi üzletek, éttermek jelentős része a második világháborúig fennmaradt, nem egy közülük az államosítás után is megőrizte a profilját. Ez történt például a fentebb már említett Lipcsey divatházzal, amely megmaradt a kor viszonyai között elegánsnak mondható konfekcióüzletnek. Az egyik kirakati bábú megdöböntő módon hasonlított messzire távozott szerelmemre. Egy kolleganónk tettetett együttérzéssel meg is jegyezte, rossz lehet nekem, hogy nap, mint nap A.-t kell látnom a kirakatban. Valóban rossz volt. De közben persze jó is. A konfekció boltból a rendszerváltás után parfümáruház, majd több funkcióváltás és hosszú szünetek után bank lett. 1990-től kezdve a passzázsban bizakodó ünnepélyességgel nyíltak új üzletek, aztán egy év múlva csendben bezártak. Nem a hajléktalanok miatt. Inkább azért, mert nem volt akkora forgalmuk, hogy ki tudja fizetni a bérleti díjat, amit Budapest szívében az önkormányzat a helyiségért vélhetően kért. A Kossuth Lajos utcában az üres üzlethelyiségek olyanokkal váltakoznak, amelyeknek csak kirakatuk van, de nem árulnak bennük semmit. Szó volt arról, hogy a forgalmat a föld alá süllyesztik, de komolyan talán senki nem gondolta, hogy az ország jelenlegi gazdasági helyzetében egy ilyen drága terv megvalósítható. Ehelyett maradt az autóforgalom ritkítása meg a jelszó: több helyet a biciklistáknak és a sétálóknak. Az aluljáró a szocializmus vívmánya volt, a polgári kormányzat most majd visszaadja a zebrát. Ezt persze jól teszi. De hogy az üzletek forgalma is fellendül-e ettől, az ugyancsak kérdéses. A forgalom fellendüléséhez nemcsak sétálóutca, hanem elsősorban jómód, kell, az, hogy egyre népesebb társadalmi csoportok éljenek anyagi biztonságban, ahogy a dualizmus évtizedeiben. Pedig a magyar gazdasági fejlődés akkor is csúnyán lemaradt az osztrák és a német mögött. „Csodát lehetne csinálni belőle” – írta a Párizsi udvarról egy blogger. De nem történt csoda, az átjáróház pusztán átjáróház maradt, nem szaporodtak el benne a butikok, a kimúlt drinkbár helyén sem létesült új eszpresszó. Pedig milyen jó lett volna, ha tavasztól őszig, reggeltől estig bármikor le lehetett volna ülni egy fél órára az ajtó elé kirakott asztalok mellé, felfélpillantva az üvegtető magasába.

(Osztyályharc a celebekkel) Ha a gazdagság nem fényezi a Belvárost, ott van még a másik lehetőség: őrizzük el a látókörünkben a szegénységet. A kapukat egy idő után szigorúan zárták, biztonsági őr gondoskodott arról, hogy kapuzáráskor mindenki elhagyja a Kígyó-udvart. Akkor is, ha kint zuhogott az eső, hullott a hó, és mínusz öt fok alá süllyedt a hőmérséklet. Az intézkedések ellenére egy-két hajléktalan mindig aludt a Kígyó-udvar kövezetén. Meglehet, a hátsó kapun jöttek be. Ide ugyanis nem sikerült működő zárat alkotni. Már nem is a hajléktalanokkal volt a baj. Egy európai hírű kulturális intézmény hátsó kijárata a passzázsra nyílik. A celebek nem rendelkeztek kulccsal, de szükségük se volt rá: egy nyomás, egy rántás, és már bent voltak meg kint voltak. Ez jobban sértette a társtulajdonosok meg az önkormányzat osztálytudatát, mint a

hajléktalanok ólalkodása. Egy napon a biztonsági őr valamelyik önkormányzati tisztviselő vagy egy tekintélyesebb lakó utasítására láncot és méretes lakatot tett az ajtóra. – Egyébként ezek a hírességek berúgják az ajtót – mondták a lakók. Pedig rúgni igazán nem kellett. Kulcsa a lakathoz senkinek sem volt. Az élménygazdag környezetben felnőtt Fanni lányom amerikai férje tette szóvá, ha tűz ütne ki, hiába próbálnak a lakók a hátsó kapun menekülni. New Yorkban a tűzlépcső és a tűzcsap szent dolog. A tűzoltóság szemlét tartott, a házbéli illetékes elmondta nekik, a kapukhoz mindenkinek van kulcsa, a láncsal való lezárásra csak a 2006-os zavargások napjaiban került sor. Kénytelen voltam felvilágosítani a tűzoltóságot, átverték őket. Újabb helyszíni szemlét rendeltek el, a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság ezredese elismerte, az illetékes „korábbi nyilatkozata nem teljesen felel meg a valóságnak”. Tájékoztattott: a lakat felhelyezésére csak az összes érintett lakó beleegyezésével kerülhet sor, ha mindenki kulcsot is kap hozzá. Azóta nincs lakat.

De két bezárt, csak kulccsal nyitható kapu azért maradt. Egy este az a lakótársunk állt a kapuban, aki annyira tartott a hajléktalanok terjesztette ragálytól. A felesége rosszul lett – mondta -, a mentőket várja. Neki kell kinyitnia a kaput. Ha a mentők nem tudnak bejutni egy házba, dolguk végezetlen távoznak, nem hívják fel a beteget mobilon. Azt ugyanis a mentőszolgálat nem téríti meg nekik. Aggályaimat megírtam az önkormányzat jegyzőjének. Egy délelőtt hárman jöttek ki az önkormányzattól, hogy helyszíni szemlét tartsanak. Igazán nem lehetett panaszom, elismerték, hogy mindenben igazam van, az önkormányzat költségén fogják megcsináltatni a szerkezetet, amellyel a lakásból kilehet nyitni az utcai kaput is. Aztán nem történt semmi, pedig az óta már négy év telt el. A társasházi közgyűlés úgy foglalt állást, nem is kell, hogy megcsinálják. A vandálok ugyanis elrontanak, egyes felelőtlen tulajdonostársak pedig idegeneket is beengednének. A hetvenedik születésnapomra több vendéget vártam, nem akartam percnként leszaladni a kapuhoz a kulccsal. Némi készpénz fejében a biztonsági őr vállalta, hogy a hozzám érkező vendégeket beengedi, sőt útba igazítja őket, hogyan jutnak el az ajtóig. Az üzlet túl jól sikerült. Ha valaki megállt a kapu előtt, az ő harsányan megkérdezte, hozzám jött-e. Néhány vendég emlékezetében még élénken élt az egykori megfigyelések, követések története. Annyira megrémültek, hogy a tér túlfelére menekültek, onnan hívtak fel, vajon megint figyelnek-e, és bilincsbe verik-e őket, ha mégis megpróbálnak bejönni hozzám. A turisták ma is ámulva fényképezik a Párizsi udvart. Olyan nagyon sok idejük nincs rá, a kapukat már kora este lezárják, bár az átjáróház közterület. Valóra vált Mezei András negyven évvel ezelőtti jóslata: egyik nap hatkor van kapuzárás, másik nap kilenckor. Vasárnap meg nemegyszer csak délelőtt tízkor nyitják a kaput. Hiszen a lakóknak ugyanis van kulcsuk, a báméskodók meg jöjjenek délben vagy hétköznap.

(Philemon pakol) Lassanként azonban nincs mit megbámulni. A múlt év októberében az SCD Group a déli Klotild palotával és egy Szent István téri épülettel együtt megvette a Belvárosi Takarékpénztár egykori palotáját, a lakások és az irodák után a Párizsi udvar üzlethelyiségeit is kiürítették. Az üvegfalú újságos kioszk bérlője a régi vágású újságosok közé tartozott, nemcsak árulta az újságot, de érdekelte is, mi van bennük. Nem voltam jó vevője, kevés újságot veszek, de persze ha megjelent valahol valamilyen írásom, megvettem a lapot. Az újságos már reggel átnézte az aznapi sajtót, tudta, miért jövök, egy-két mondatban a véleményét is elmondta a művemről, aztán váltottunk néhány bánatos szót a világ állapotáról. Most ott állt a félig már kiürített kioszk előtt, két fiatalember számolta, pakolta a megmaradt újságokat, ő pedig egy füzetbe írta a címeket, számokat. Az arca merev volt, kemény, de azért nem lehetett nem észrevenni rajta a keserűséget. Köszöntem neki, ő csak biccentett, alig mozdítva a fejét, mint aki jelzi, nincs kedve beszélgetni. „Most már ligetünkre sóvár / s házikónkra e pogány, / és tőlünk alázatot vár / úri szomszédgőg jogán” – mondja Baucis, aki egy életet töltött el férjével,

Philemonnal, békés ligetükben, szerény boldogságban (*Faust*, második rész, Kálnoky László fordítása). A környéken szóbeszéddek terjednek: ötcillagos szálloda lesz az épületből meg a déli Klotild palotából is. A beruházó a mi házunkat is meg akarja venni. Vajon minek annyi luxusszálloda? Más hírek szerint a Párizsi udvarból kereskedelmi központ lesz, a Klotildból irodaház. Ez józanabban hangzik, de hiteles információt senki sem ad, történni sem történik semmi, pedig a kiürítés óta egy év is eltelt. Már nincs kedvem a Petőfi Sándor utca felől bejönni a Párizsi udvarba. Nyomasztó, kietlen érzés végigkocogni a sötét, porosodó kirakatok között. Olvasom, hogy az SCD Group 2004-2005-ben szerezte meg a Zalatourt, a Siótourt és a Balatontouristot, 450 millió eurós Balaton-fejlesztési Programot, 23 befektetési tervet dolgozott ki. Most azonban – így a HVG (2011. augusztus 9.) – a válság okozta pénzügyi nehézségek miatt a cégcsoport értékesítette balatoni érdekeltségeit, inkább budapesti fejlesztésekre koncentrál. Az északi Klotild palotát a posta 2002-ben privatizálta, felújítása 2006-ban kezdődött el, a luxushotel 2012 februárjában nyílik meg. A két Klotild palotát meg szemközt a királyi bérpalotát 1899-ben kezdték építeni. 1901-re már készen is volt mind a három.

December 1-jén lépett hatályba az új törvény, amely elzárással fenyegeti azokat, akik visszaesőként nem rendeltetésszerűen használják az utcát: ott alszanak, ahelyett, hogy árpádsávos lobogóval masíroznának rajta föl s alá. A Mai Belváros című Független újságban (amelynek Rogán-képéhez képest a *Joszif Visszarionovics Sztálin. Rövid életrajz* című kiadvány kritikus portré volt a nagy vezérről) azt olvasom, hogy a belvárosi közterület-felügyelők az utcán élőkkel kapcsolatban csak akkor intézkednek, ha a magatehetetlen hajléktalannak mentőre van szüksége, illetve ha gyerek van velük, vagy ha az utcán alkoholt fogyasztanak. A kis közlemény nyilvánvalóan a belvárosi polgármester toleráns, nagy szívét van hivatva dicsérni. De hát Rogán Antal számos polgármester-társával együtt az egyik előterjesztője volt a már októberben megszavazott törvénynek, amelynek értelmében a hatóságnak az utcán élő hajléktalannal szemben intézkednie kell. Hogy van ez? November közepén még dicséretes az a magatartás, amelyről tudható, hogy december 1-jén már kötelességsszegésnek minősül? December első hetében ismét alszanak a metró-aluljáróban. Igaz, a Pintér Sándor ígérte három, összesen hatszáz férőhelyes hajléktalan szálló sem nyílt még meg. [December 9-én Pintér Sándor és Tarlós István egy már elkészült, és egy épülő hajléktalanszállót tekintett meg.] Az otthonnal nem rendelkezők számát Budapesten a Menhely Alapítvány 2011 márciusában 7700-ra becsülte. És mintha a rendőröket se lelkesítené a feladat, hogy éjszakánként hajléktalanokat zargassanak, kísérgessenek a kapitányságra.

(*Füstölő pamlag*) Az élet igazolta a vélelmet, a hajléktalanok közveszélyt jelentenek. Egy különösen ravaszdi hajléktalan behatolt az egykori drinkbár lezárt helyiségébe, és élhető zugot rendezett be magának. Elbizakodottságában egy villanyrezsót is bevitt titkos otthonába. Vesztére ott felejtette, méghozzá bekapcsolva. A legközelebbi lomtalanításra váró ócska pamlag szövete parázslani kezdett. Nem lobbant lángra, de füstölt. A tűzoltóság nagy erővel vonult ki, minthogy hétköznap délelőtt volt, a kapun is be tudtak jönni. Az önkormányzat nyomban elrendelte, hogy két biztonsági őr járőrözzön a Párizsi és a Kígyó-udvarban, 24 órás szolgálatban. Szolgálati helyiségként a hajdan volt hologram boltot jelölték ki a számukra. Mennyire szerettek a gyerekek riadozni, ahogy megpillantották a tátott szájú cápát, amely háromdimenziósan lebegett a kirakatban, mintha feljűk úszott volna. Mostanában én riadozom, amikor éjszaka, hazajövet, a kihalt átjáróházban a két gumibotos biztonsági őrrel találkozom. Pedig újabban már köszönnek is.

A Gozsdu-udvar évekig állt üresen, néhány makacs lakó azonban még hosszú ideig kitartott a több házból álló épületegyüttesben. A biztonsági őrök vicsorgó farkaskutyákat vezettek pórázon. Mégis, ha valamelyik család elutazott, és a lakás, akárcsak egyetlen éjszakára üresen maradt,

Hőszeő Ferenc

rendre betörtek. A károsult hiába hívta fel a nyomozók figyelmét arra, hogy a biztonsági őrök tudta nélkül aligha juthatott be bárki is a lakásba, ez a hatóságot nem érdekelte. Holott több bankrablásnál is bebizonyosodott, a tippadó a biztonsági őr volt. Hiába: a közveszélyt a hajléktalanok meg a cigányok jelentik, nem a biztonsági őrök. Ez világnézeti kérdés, a világnézet pedig erősebb, mint a tények és a tapasztalat.

*

1980-ban történhetett, Fanni lányom ötéves volt. A televízióban háborús jelenetet láttunk, vélhetően Budapest ostromának harmincötödik évfordulója alkalmából. A képsor a mi környékünket mutatta, a teret, a golyók lyuggatta Klotild-palotát, mindazt, amit az ablakon kinézve látni szoktunk. A kihalt Kígyó utcán, megrettenve a lövésektől. gazdátlan ló vágatott. Fanni szorongva kérdezte: – Ez ugye film? Nem akartam áztatni: – Nem – feleltem –, ez a háború volt. – De messze van? – kérdezte Fanni reménykedve, pedig biztosan felismerte a környéket. – Nem, Fannikám – mondtam –, hát látod, itt van, ebben az utcában. – De régen volt? Erre már bólinthattam: – Igen, régen volt!

Isten ments, hogy mai dolgainkat a háborúhoz hasonlítsam. Mégis milyen jó lenne, ha azt mondhatnám megint: – Régen volt!

Budapest-Belváros, 2011. december 2.